

УВОД У ЛИНГВИСТИКУ

Наставник: проф. др Људмила Поповић

-једносеместрални курс -

изборни курс
други семестар
3 ЕСП бода

Време одржавања: петак, 11.30-13.00 часова

Место одржавања: сала 11

ЦИЉ НАСТАВЕ

Стицање знања из основа теорије језика, развој навика осмишљеног приступа језичким појавама, упознавање базичних појмова термилошко-методолошког апарата посебних лингвистичких дисциплина и водећих лингвистичких праваца и школа (са акцентом на славистичким лингвистичким центрима), стицање искуства у самосталном лингвистичком истраживању.

ПРЕДИСПИТНЕ ОБАВЕЗЕ И ИСПИТ

У обавезе које студент треба да испуни да би изашао на завршни испит након одслушаног курса предавања спадају: редовно похађање наставе и учешће у колективном лингвистичком истраживању. Тематика истраживања варира. До сада су била обављена истраживања на тему: *Илокутивна и референцијална вредност геста* (2004/2005); *Јавни натписи у српском језику* (2005/2006); *Вербалне асоцијације код Срба са узрасног аспекта* (2006/2007), *Језик српског музичког андеграунда* (2007/2008), *Рекламни дискурс савременог српског језика* (2008/2009), *Лексички маркери евиденцијалности у српском језику* (2009/2010), *Стереотип странаца у језичкој слици света Срба* (2010/2011), *Дискурс оговарања у савременом српском језику* (2011/2012), *Вербалне стратегије учтивости у српском језику* (2012/2013), *Евиденцијалне екстензије граматичких категорија у савременом српском језику* (2013/2014).

Учешће у пројекту је предуслов за полагање испита. Студенти су подељени у 4 истраживачке групе. Истраживање се одвија у 3 фазе: прикупљање и обрада грађе, писање рада, одбрана рада. У првој фази истраживања учествују сви студенти, у другој и трећој – студенти-координатори истраживачких тимова. Координатори су задужени за прикупљање резултата обрађеног корпуса од чланова својих тимова. После прикупљања грађе следи фаза израде научног рада који се пише према упутствима наставника. На последњем предавању координатори истраживачких тимова бране своје радове и предају их у штампаном, и електронском облику наставнику. Грађа коју студенти прикупе у току колективног истраживања доступна је свима за израду индивидуалних семинарских радова. Најуспешнији радови се објављују у научном часопису *Славистика*.

Испит се полаже након одслушаног курса предавања у облику теста или усмено.

САДРЖАЈ КУРСА

УВОД У ЛИНГВИСТИКУ

Предмет и задаци лингвистике. Језик као знаковни систем. Појам система и структуре. Специфичност језичког знака. Синтагматски и парадигматски односи. Синхронија и дијахронија.

Лингвистичке дисциплине. Језик и друштво. Језик и говор. Појам варијанте и инваријанте.

Функције језика. Теорија говорних чинова.

Лингвистичке методе истраживања. Компаративно-историјска метода и њени принципи. Компаративно-историјске теорије у лингвистици. Спољна и унутрашња реконструкција језичких чињеница.

Хоризонтална и вертикална слојевитост језика. Језички варијетети. Контактна сродност језика. Метода лингвистичке географије.

Типологија језика. Језичка слика света.

Језик и мишљење. Когнитивна лингвистика.

Генеалогска сродност језика. Језичке породице. Индоевропска породица језика.

Језик и писмо. Етапе развоја писма. Облици писма. Графија. Ортографија и њени принципи.

Методе структуралистичких истраживања. Структуралистичке школе. Језички нивои и међунивои. Теорија језичких нивоа. Теорија језичког изоморфизма.

Фонолошки ниво језичког система. Фонетика и фонологија. Сегментна и супрасегментна фонетика. Фонетске промене. Функције фонеме. Опозиције фонема.

Морфологија. Типови значења морфема. Врсте морфема. Начини изражавања граматичког значења.

Грамматика као научна дисциплина. Место граматике у структури језичког система. Грамматичко значење. Грамматичке категорије. Појмовне категорије. Грамматика функционално-семантичких поља (Петербуршка школа А.Бондарка).

Синтакса. Синтакса синтагме. Појам валентности. Типови синтаксичких веза. Синтакса реченице – логички и семантичко-структурни приступ. Метода непосредних конституената. Трансформационо-генеративна грамматика.

Генеративна семантика. Компонентна анализа. Врсте сема. Структура лексичко-семантичког поља. Врсте значења. Лексичко-семантички односи.

Презентација резултатата колективног истраживања. Јавна одбрана семинарских радова.

ЛИТЕРАТУРА

Bugarski R. *Uvod u opštu lingvistiku*, Beograd: Čigoja štampa/XX vek (Sabrana dela, 6), 1996.

Ivić M. *Pravci u lingvistici I-II* (IX izd.). Beograd: XX vek/ Slovoграф, 2001.

Поповић Љ. *Увод у лингвистику*, .ppt презентација (257 слајдова).

Radovanović M. *Sociolingvistika* (III izd.), Novi Sad: Zoran Stojanović, 2003.

Sosir F. de *Opšta lingvistika* (II izd.), Beograd: Nolit, 1977.

